

**MINISTER
EDUKACJI NARODOWEJ**

DKZU – 0401 - 24/2007/MM

**Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej**

GABINET MARSZAŁKA SENATU
wpłynęło dn. 27.06.07
nr. 4567 podpis.....

Warszawa, 2007.06.26'

PRACOWNIA
Kancelaria Marszałka Senatu
wpłynęło dn. 28.06.07
nr. 5301 podpis.....

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na Oświadczenie złożone przez Senatora Romana Ludwiczuka na 34. posiedzeniu Senatu 1 czerwca 2007 roku, uprzejmie wyjaśniam.

W wyniku wprowadzonej 1 stycznia 1999 r. reformy administracyjnej państwa nastąpiły zmiany kompetencyjne organów administracji publicznej w sprawach dotyczących oświaty oraz zasad funkcjonowania szkół publicznych. Najważniejsza zmiana polegała na rozdzieleniu funkcji prowadzenia szkół od funkcji sprawowania nadzoru pedagogicznego nad ich działalnością. Kompetencje do zakładania i prowadzenia publicznych szkół i placówek oświatowych zostały przekazane na odpowiednie szczeble samorządu terytorialnego.

Zgodnie z art. 5 ust. 5a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.) oraz art. 48 ustawy z dnia 13 października 1998 r. – Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz. U. Nr 133, poz. 872 z późn. zm.), z dniem 1 stycznia 1999 r. samorzady powiatowe przejęły prowadzenie publicznych szkół zawodowych, z wyjątkiem szkół, które na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 października 1998 r. w sprawie określenia wykazu szkół i placówek o znaczeniu regionalnym, których prowadzenie należy do samorządu województwa (Dz. U. Nr 147, poz. 964), przekazane zostały na szczebel samorządów wojewódzkich. Natomiast nadzór pedagogiczny nad szkołami i placówkami oświatowymi pozostał w gestii ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz kuratorów oświaty. Nadzór pedagogiczny nad procesem kształcenia bezpośrednio w szkole pozostał i nadal jest sprawowany przez dyrektora szkoły.

Wobec powyższego dostosowywanie kształcenia zawodowego do potrzeb regionalnego czy lokalnego rynku pracy wynika wprost z ustawowej roli samorządów powiatowych, którym powierzono zadania w zakresie oświaty ponadgimnazjalnej i kształcenia ustawicznego w formach szkolnych i pozaszkolnych oraz prowadzenia lokalnej polityki rynku pracy. Ponieważ na tym samym poziomie zarządzania funkcjonują powiatowe urzędy pracy wraz z ich organami konsultacyjnymi – powiatowymi radami zatrudnienia to w sprawach edukacji i rynku pracy szkoły i instytucje rynku pracy powinny współpracować i podejmować spójne działania zmierzające do dostosowania oferty kształcenia zawodowego do potrzeb społeczno – gospodarczych regionu, zgodnie z kierunkami rozwoju wyznaczonymi przez strategię wojewódzkie. W gestii samorządów powiatowych pozostaje ważny instrument umożliwiający wpływ na dopasowanie struktury kształcenia do zmieniających się warunków gospodarczych i społecznych (także demograficznych). Jest to kompetencja do ustalania sieci szkół, w tym szkół zawodowych, a więc do decydowania o kształcie edukacji na obszarach według właściwości terytorialnej. Jednostki samorządów powiatowych każdego roku planują otwarcie oddziałów, w których młodzież mogłaby podjąć naukę w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, w tym w zawodach budowlanych. Niestety często z braku chętnych nie uruchamiają tego kształcenia. Ponadto działania tych organów, szczególnie w dużych aglomeracjach miejskich, zmierzające do racjonalizacji sieci szkół, w tym do skonsolidowania kształcenia w zawodach z danej branży w szkołach posiadających odpowiednie warunki lokalowe i kadrowe, tak aby stały się one wiodącymi, nowoczesnymi centrami kształcenia w zawodach dla potrzeb danej branży, w tym branży budowlanej, często w opinii społecznej są odbierane jako likwidacja szkół.

Planowanie rozwoju edukacji wymaga dobrej wiedzy o podaży i popycie na pracę wraz z informacjami, dotyczącymi oczekiwań kwalifikacyjnych ze strony pracodawców. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001 z późn. zm.) analiza rynku pracy, w tym prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych jest jednym z zadań samorządu województwa oraz samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy. Do zadań samorządu terytorialnego należy także: opracowywanie analiz rynku pracy i badanie popytu na pracę, diagnozowanie potrzeb rynku pracy w zakresie kształcenia ustawicznego i szkolenia bezrobotnych oraz poszukujących pracy, określanie i wdrażanie instrumentów służących dostosowaniu kierunków kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb rynku pracy, określanie wykazu zawodów, w których za przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników może być dokonywana refundacja. Jednostki samorządu terytorialnego jako organy prowadzące szkoły powinny monitorować i szczegółowo analizować potrzeby rynku pracy dostosowując strukturę kształcenia zawodowego do jego potrzeb. Lokalne systemy kształcenia są często ukierunkowane na zaspokajanie „mody” na poszczególne zawody lub kontynuują „zastaną” strukturę kształcenia, co różni się z rzeczywistym zapotrzebowaniem rynku pracy. Dlatego też monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych powinien spełniać swoje zadanie nie tylko jako system statystyczny, ale także jako element średnio i długookresowego prognozowania popytu na pracę według kwalifikacji a w konsekwencji

umożliwić przepływ i korzystanie z informacji przez instytucje oświatowe, ośrodki szkoleniowe, urzędy pracy.

W zakresie kształcenia zawodowego minister właściwy do spraw oświaty i wychowania współpracuje z ministrami właściwymi dla poszczególnych zawodów. Kształcenie w systemie szkolnictwa zawodowego może być prowadzone w zawodach ujętych rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 8 maja 2004 r. w *sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego* (Dz. U. Nr 114, poz. 1195). Wszystkie zawody ujęte w wymienionej klasyfikacji zostały w niej zamieszczone na wnioski ministrów właściwych dla poszczególnych zawodów. Wnioski te zawierają opis zawodu ze zbiorem umiejętności zawodowych, uzasadnienie potrzeby kształcenia w danym zawodzie, nazwę i miejsce zawodu w określonej grupie klasyfikacji zawodów i specjalności występujących w gospodarce narodowej, informację o potrzebach rynku pracy w zakresie danego zawodu oraz opinię organizacji pracodawców reprezentatywnych w rozumieniu ustawy z dnia 6 lipca 2001 roku o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (art. 24 ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (Dz. U. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.)). Zatem minister właściwy do spraw oświaty i wychowania pełni w tym względzie funkcję „usługową”, wpisując na wniosek tychże ministrów zawody do klasyfikacji zawodów „szkolnych”.

Nadmienić trzeba, że klasyfikacja zawodów szkolnictwa zawodowego obejmuje nie tylko zawody, lecz również typy szkół ponadgimnazjalnych, w których może odbywać się kształcenie, a także wskazuje długości okresów kształcenia w poszczególnych zawodach w zasadniczej szkole zawodowej i szkole policealnej. O długości okresów kształcenia w zawodach, w których kształcenie jest prowadzone w zasadniczych szkołach zawodowych, decydują ministrowie właściwi dla zawodów.

Aktualnie zakończyły się prace legislacyjne obejmujące nowelizację ww. rozporządzenia. Na wniosek ministrów właściwych dla zawodów do kształcenia w systemie szkolnym, zostanie wprowadzonych 11 nowych zawodów, według tychże ministrów, poszukiwanych obecnie na rynku pracy tj: *technik pojazdów samochodowych, technik transportu drogowego, technik usług pocztowych i finansowych, technik cyfrowych procesów graficznych, florysta, operator dźwięku, realizator dźwięku, technolog robót wykończeniowych w budownictwie, opiekun medyczny, technik turystyki wiejskiej i technik przetwórstwa mleczarskiego*. Ponadto na wniosek ministra ds. gospodarki rozszerzona zostanie możliwość kształcenia w zawodach górniczych w rocznej (w przypadku zawodów na poziomie kwalifikacji robotniczych – *górnik eksploatacji podziemnej, górnik eksploatacji otworowej, górnik odkrywkowej eksploatacji złóż*) i w dwuletniej (w przypadku zawodów na poziomie kwalifikacji technika – *technik górnictwa podziemnego, technik górnictwa odkrywkowego, technik górnictwa otworowego*) szkole policealnej dla absolwentów posiadających wykształcenie średnie. Nastąpi także rozszerzenie kształcenia w zawodzie *technik obsługi turystycznej* – w czteroletnim technikum.

W przypadku zawodów z branży budowlanej ministrami właściwymi dla zawodów są odpowiednio:

- minister właściwy do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej dla zawodów związanych z budownictwem ogólnym (kubaturowym),
- minister właściwy do spraw transportu dla zawodów związanych z budownictwem komunikacyjnym (drogowym i kolejowym),
- minister właściwy do spraw gospodarki wodnej dla zawodów związanych z budownictwem wodnym,
- minister właściwy do spraw gospodarki dla zawodu związanego z instalacjami gazowymi,
- minister właściwy do spraw rozwoju wsi dla zawodów związanych z budownictwem wiejskim.

Odnosząc się do deficytu kadrowego w budownictwie uprzejmie przekazuję dane statystyczne przedstawione w załączonej tabeli, które nie potwierdzają potocznie wyrażanych sądów, iż obserwuje się spadek liczby uczniów podejmujących naukę w zawodach związanych z branżą budowlaną. Spadek taki jest wyraźnie zauważalny jedynie w zawodzie monter konstrukcji budowlanych. Natomiast dane dotyczące uczniów kształcących się w zawodzie monter nawierzchni kolejowej pozwalają jedynie stwierdzić, że żadna z zasadniczych szkół zawodowych nie prowadzi kształcenia w tych zawodach w pełnym zakresie, lecz uczęszczają do nich, tylko na dokończanie w oddziałach wielozawodowych, uczniowie – młodociani pracownicy. We wszystkich pozostałych zawodach budowlanych, po ustaniu regresu w budownictwie, trwającym szacunkowo do 2004 r., nabór uczniów do szkół i łączna liczba osób kształcących się w zawodach budowlanych albo pozostają na niezmiennym poziomie, albo też wyraźnie wzrastają – mimo coraz silniejszego nakładania się na nabory w kolejnych latach szkolnych zjawiska niżu demograficznego. Nie można więc dopatrywać się przyczyn braku dopływu wykwalifikowanych kadr do krajowych przedsiębiorstw związanych z branżą budowlaną w braku kształcenia w zawodach budowlanych.

Ponadto w przypadku zawodów budowlanych należałoby raz jeszcze rozważyć zasadność przywrócenia uprawnień budowlanych technikom budownictwa, urządzeń sanitarnych, czy drogownictwa. Absolwenci technikum stanowią średnią kadrę techniczną na budowach pełniąc funkcje majstrów i brygadzystów. Młodzi ludzie są świadomi, iż ustawa – Prawo budowlane, w jej obecnym brzmieniu, odebrała przyszłym pracownikom branży budowlanej, nieposiadającym wykształcenia wyższego, możliwość uzyskiwania tych uprawnień. Tym samym osoby, które być może wiązałyby chęć jak najszybszego usamodzielnienia się poprzez nabycie kwalifikacji w zawodach z branży budowlanej w szkołach ponadgimnazjalnych, nie widzą szans na pomyślnie zaplanowanie kariery i dalszy rozwój zawodowy po ukończeniu tych szkół.

Informacje dotyczące znacznej liczby miejsc pracy w budownictwie powinny być nagłaśniane w mediach i przez instytucje rynku pracy. Również media mogłyby współdziałać w zakresie podnoszenia rangi i poprawy wizerunku pracowników, szczególnie w zawodach na które jest zapotrzebowanie rynku pracy, w tym w zawodach budowlanych. Wydaje się, że

bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na atrakcyjność różnych zawodów mógłby być postępujący wzrost wynagrodzeń pracowników. Byłby to nie tylko bodziec do podejmowania nauki w tych zawodach, ale również sposób na zapobieganie eksodusowi młodych ludzi za granicę w celach zarobkowych.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że dane statystyczne GUS oraz SIO, obejmujące klasy pierwsze poszczególnych typów szkół ponadgimnazjalnych, począwszy od roku szkolnego 2002/2003, wskazują na dokonujące się zmiany w wyborach absolwentów gimnazjum. Na stałym poziomie utrzymuje się liczba uczniów rozpoczynających naukę w liceum ogólnokształcącym, która stanowi ok. 44,5 % ogółu uczniów klas pierwszych szkół ponadgimnazjalnych. Wzrasta zainteresowanie technikum (rok szkolny 2002/2003 – 22,5 %, a rok szkolny 2006/2007 – 29,6 %) oraz zasadniczą szkołą zawodową (odpowiednio 16,3 % do 18 %). Zintensyfikowanie tych korzystnych dla rynku pracy tendencji wymaga rzeczywistej współpracy i podejmowania spójnych działań przez jednostki samorządu terytorialnego, kuratorów oświaty, szkoły, pracodawców, instytucje rynku pracy i zainteresowane resorty.

Stawomir Kłosowski
w/z MINISTRA
SEKRETARZ/STANU
Stawomir Kłosowski
Stawomir Kłosowski

Tabela

LICZBA UCZNIÓW KSZTAŁCĄCYCH SIĘ W WYBRANYCH ZAWODACH W ZASADNICZYCH SZKOŁACH ZAWODOWYCH DLA MŁODZIEŻY

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	2006/2007		2005/2006		2004/2005		2003/2004		2002/2003	
			liczba uczniów	w tym w klasie I	liczba uczniów	w tym w klasie I	liczba uczniów	w tym w klasie I	liczba uczniów	w tym w klasie I	liczba uczniów	w tym w klasie I
1	712[01]	Betoniarz-zbrojarz	223	131	154	82	29	10	136	42	184	57
2	712[02]	Cieśla	189	100	133	56	123	52	81	31	186	60
3	712[04]	Monter konstrukcji budowlanych	127	71	151	80	205	69	209	91	217	143
4	712[05]	Monter nawierzchni kolejowej	4	2	7	7	11	0	18	14	61	18
5	712[06]	Murarz	7401	3679	6100	2654	5958	2038	5059	2224	7594	2611
6	713[01]	Dekarz	312	123	315	123	280	135	198	94	237	87
7	713[02]	Monter instalacji i urządzeń sanitarnych	4358	2114	3718	1466	3937	1257	3068	1402	4228	1558
8	713[05]	Posadzkarz	2141	1263	1534	1040	1053	564	1153	463	1117	672
9	713[08]	Monter izolacji budowlanych	261	132	203	91	212	82	253	111	562	187
10	714[01]	Malarz-tapeciarz	2808	1538	2364	1416	2024	1034	2291	1076	2895	1156
11	714[02]	Kominiarz	67	24	35	14	42	19	23	7	75	14
12	833[01]	Mechanik maszyn i urządzeń drogowych	148	81	370	161	216	216	0	0	0	0

LICZBA UCZNIÓW KSZTAŁCĄCYCH SIĘ W WYBRANYCH ZAWODACH W 4-letnich TECHNIKACH DLA MŁODZIEŻY

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	2006/2007		2005/2006		2004/2005		2003/2004		2002/2003	
			liczba uczniów	w tym w klasie I	liczba uczniów	w tym w klasie I	liczba uczniów	w tym w klasie I	liczba uczniów	w tym w klasie I	liczba uczniów	w tym w klasie I
1	311[04]	Technik budownictwa	24235	7736	23930	6809	19214	7243	13821	7748	7279	7279
2	311[06]	Technik dróg i mostów kolejowych	330	71	344	51	345	102	241	168	96	96
3	311[39]	Technik urządzeń sanitarnych	2318	671	2414	804	1999	827	1256	735	640	640
4	311[45]	Technik drogowictwa	2477	857	2426	705	1970	849	1375	875	623	623

Źródło: GUS